

بودجه چه مرحله‌ای را از آغاز تا تصویب طی می‌کند؟

در این گزارش مراحل بودجه‌ریزی و همچنین روش‌های مختلف آن را بررسی می‌کنیم.

به گزارش سایت خبری پرسون، در کشورهایی که در آن دموکراسی حاکم و مجلس نمایندگان وجود دارد. بودجه دارای "دور بودجه‌ای" می‌باشد که ابتدا و انتهای حرکت بودجه در آن معلوم است، این مراحل عبارت از تهیه، تنظیم و پیشنهاد بودجه، مرحله تصویب بودجه، مرحله اجرای بودجه و مرحله نظارت بر بودجه است.

۱-تهیه و تنظیم و پیشنهاد بودجه: این مرحله مهمترین دور از چرخه کار بودجه‌ریزی به حساب می‌آید. زیرا سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و اولویت بخشی فعالیت‌ها و عملیات برای رسیدن به هدف‌ها در این مرحله تبلور پیدا می‌کند و باید بصورت علمی و دقیق و با در نظر گرفتن قابلیت‌های اجرایی تهیه گردد.

۲-تصویب بودجه: نمایندگان مردم با تصویب بودجه کارهای دولت را بررسی و کنترل می‌نمایند. زیرا برنامه‌های دولت در بودجه تبلور پیدا می‌کند و قوه مقننه پیش از تصویب ناگزیر است بودجه پیشنهادی دولت را دقیقاً رسیدگی نموده و آن را به منظور تطبیق با نیازهای جامعه که از طریق افکار عمومی دریافت داشته اصلاح نماید.

۳-اجرای بودجه: در این مرحله بودجه به وسیله قوه مجریه از حالت برنامه به دنیای عمل و واقعیت‌ها وارد می‌شود و مرحله بسیار مهم در چرخه کار بودجه‌ریزی به شمار می‌آید زیرا تمام عملیات در مرحله بیش به منظور اجرای بودجه انجام می‌گیرد و اگر بودجه به درستی و مطابق با روح و محتوای آن به اجرای درنیاورد تمام تلاشی که برای تنظیم دقیق و کارا بودن آن به کار رفته و آنچه قانون‌گذاران به تصویب رسانیده‌اند بیهوده و درست به هدف‌های خود نمی‌رسد.

۴-نظارت بر بودجه: آخرین مرحله از چرخه کار بودجه مرحله کنترل بودجه است، مفهوم ساده کنترل عبارتست از مقایسه و مطابقت آنچه که هست با آنچه که باید باشد به عبارت دیگر نظارت، تطبیق بودجه مصوب مجلس نمایندگان مردم است با چگونگی اجرای آن که توسط دولت انجام می‌شود.

روش‌های بودجه‌ریزی:

روش‌های بودجه‌ریزی در طی سالیان متمادی تحولات گوناگونی داشته است که این تحولات براساس هدف‌ها و انتظاراتی که از بودجه می‌رفته، می‌باشد. در ذیل روش‌های متداول بودجه بر اساس تکامل به اختصار توضیح داده می‌شود.

الف – بودجه متداول

بودجه متداول که قدیمی‌ترین نوع بودجه‌ریزی است هدف‌ها و تاکیدات صرفاً به ابزار مالی و حسابداری دریافت‌ها و پرداخت‌های بخش دولتی استوار است و توزیع اعتبارات منحصرأ معطوف به دستگاه، مواد هزینه منتهی می‌گردد و نقش مجلس نیز در بررسی بودجه فقط متوجه حفظ و کنترل مخارج دولت در چهارچوب اعتبارات مصوب می‌باشد که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز ننماید و هر هزینه‌ای در محل و مواد خود به مصرف رسیده باشد.

ب – بودجه‌ریزی برنامه‌ای :

در این روش عملیات دستگاه‌های اجرایی به شکل برنامه کار تنظیم می‌شود. به طوری که براساس آن کارهای دستگاه‌ها بر حسب هدف‌های اساسی، طرح‌ها و فعالیت‌های مهم آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و از پولی مخارج آنها برآورد و پیش‌بینی می‌گردد. چنانچه نظریه بودجه برنامه‌ای مورد قبول واقع شود، هر یک از سازمانهای دولتی مجبور می‌گردند عملیات خود را به چند برنامه اساسی تقسیم نمایند. البته حدود برنامه‌های مزبور باید وسیع باشند ولی بدیهی است که فعالیت‌های متنوع و غیر مشابه نباید تحت برنامه واحد منظور گردند.

ت – بودجه‌ریزی بصورت عملیاتی:

حقیقت این است که خط درشتی نمی‌توان بین بودجه برنامه‌ای و بودجه عملیاتی رسم کرد. زیرا که در واقع بودجه عملیاتی مرحله پیشرفته‌تری از بودجه برنامه‌ای است. در بودجه عملیاتی حجم عملیات براساس موازن علمی و فنی اندازه گیری شده و هزینه عملیات با استفاده از اصول و مبنای مدیریت نوین مانند روش‌های حسابداری قیمت تمام شده اندازه گیری کار و استانداردها محاسبه برآورد می‌گردد. به عبارتی اساس بودجه عملیاتی بر پایه چهار اصل زیر استوار است.

الف – روش اندازه گیری کار. WORK MEASUR MENT.

ب – حسابداری قیمت تمام شده COST ACCOUTING

ت – استفاده از نورمها NORMS

فرق عمده بین بودجه برنامه‌ای و بودجه عملیاتی

۱- بودجه برنامه‌ای در سطحی بالاتر از بودجه عملیاتی قرار دارد. زیرا هر برنامه شامل چند واحد عملیاتی می‌باشد.

۲- بودجه برنامه‌ای هزینه‌ها را به صورت کلی و فقط در سطح برنامه مطرح می‌کند و مورد استفاده مسئولان رده بالا قرار می‌گیرد. در حالی که بودجه عملیاتی هزینه‌ها را به جزءترین شکل ممکن گزارش می‌کند. و برای مدیران واحدهای عملیاتی می‌تواند سودمند باشد.

۳- از نظر بعد زمانی بودجه برنامه‌ای پیش نگر است و با توجه به اهداف اقتصادی، اجتماعی دولت روند آینده فعالیت‌های دستگاه را در نظر می‌گیرد. در حالی که بودجه عملیاتی همواره ناظر بر ارتباط میان مواد هزینه و محصول نهایی واحد عملیاتی است.

۴- از نقطه نظر ماهیت بودجه برنامه‌ای کار بررسی مقامات دستگاه‌های اجرایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، مجلس قانون‌گذار را آسان می‌کند. در حالی که بودجه عملیاتی به عنوان پایه هرم بودجه یک دستگاه با ارائه آمار و اطلاعات کمی، میزان کار انجام شده در تولید و فعالیت یا محصول نهایی را مشخص می‌سازد.

بودجه برنامه ریزی ، طرح ریزی – بودجه ریزی P. D. B. S

این روش از سال ۱۹۶۰ در آمریکا پایه‌ریزی شد. با اجرای این روش اعطای اعتبارات به واحدهای اجرایی مستلزم شناخت امکانات موجود دستگاه اجرا کننده مورد تاکید قرار گرفت .

اصول این روش در طرح‌های عمرانی و فرم‌های مربوط به آن هنوز مورد عمل می‌باشد. در این سبک بودجه‌ریزی در اجرای هدفی مشخص با برنامه کار معین و نرمال مشخص با شناخت عوامل منابع انسانی، منابع تاسیساتی و تجهیزاتی، منابع مالی لازم اختصاص داده می‌شود.

بودجه ریزی بر مبنای صفر ZERO – BASE BUDGETTING

چون در بیشتر بودجه‌ها، بودجه سال یا سالهای پیش مبناء قرار می‌گیرد؛ از این رو بودجه به تداوم گرایش پیدا می‌کند و تهیه کنندگان بودجه هزینه‌های پیشنهادی بودجه سال آینده را براساس ارقام بودجه‌ای سال پیش توجیه و از آن دفاع می‌نمایند. چنین فرآیندی معمولاً گرایش به تداوم بودجه ایجاد نموده و هر سال مبنای سال آینده قرار می‌گیرد. این کار موجب می‌شود که تغییرات برونی و عوامل محیطی و یا سازمانی در نظر گرفته نشده و پیش‌بینی‌ها را از واقعیت‌ها دور سازد.

بودجه بر مبنای صفر این مشکل را برطرف می‌کند. در این روش هزینه‌ها به جای این که بر مبنای سطح سال پیش و با روند افزایش و یا کاهش محاسبه و برآورد شوند از صفر شروع شده و برای هر ریالی که مصرف می‌شود باید دلایل منطقی ارائه و توجیه شود.

در بخش مرتبط با طرح صیانت، تمامی اخبار و اطلاعات مرتبط با این طرح را برای شما جمع آوری کرده ایم.